

C115 – OND11

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

1 maart 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de nieuwe cijfers over sociale kwetsbaarheid van de leerlingen die schoollopen in Antwerpen	1
Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de resultaten van een recent onderzoek naar internetgebruik bij Europese jongeren	8

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de nieuwe cijfers over sociale kwetsbaarheid van de leerlingen die schoollopen in Antwerpen

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de directe aanleiding van deze vraag om uitleg zijn de cijfers van de databank Sociale Planning Antwerpen waaruit blijkt dat een op twee kinderen die schoollopen in Antwerpen, kansarm is. Dat lijkt heel veel, maar voor de mensen die Antwerpen niet kennen, wil ik toch zeggen dat dit niet betekent dat een op twee kinderen die er wonen, kansarm is. Er is in Antwerpen, zoals in andere steden, een grote witte vlucht uit de scholen in het centrum waardoor kinderen uit kansrijkere gezinnen veel meer in de rand naar school gaan. Dit gegeven wordt nog verder geïllustreerd door het feit dat 7 op 10 kinderen in de scholen binnen de ring thuis geen Nederlands praten. Het niet-praten van Nederlands hypothekeert nogal de kansen van jongeren in ons schoolsysteem: 33 percent van de niet-Europese leerlingen heeft in het 6^e leerjaar al een jaar leerachterstand. Dat loopt op tot 65 percent in het 1^e jaar secundair onderwijs. Terwijl 2 op 3 autochtone jongeren na het 6^e leerjaar doorstromen naar het ASO, is dit voor allochtone jongeren slechts 1 op 3.

Het moet ons tot nadenken stemmen dat 54 percent van de jongeren waarvan de ouders laag opgeleid zijn en thuis geen Nederlands spreken, afstudeert zonder diploma. Uit de studie van professor Vrancken blijkt dat er steeds meer armoede is in de allochtone gemeenschap. Ik wil daar een andere positieve vaststelling aan koppelen, namelijk dat tijdens de laatste 3 jaar de neergaande trend van het aantal geboortes in Vlaanderen in het algemeen en zeker ook in Antwerpen, is gekeerd. Er was een dalend geboortecijfer en sinds 3 jaar is dat terug aan het stijgen. Dit is niet het gevolg van het feit dat autochtone of Vlaamse moeders meer kinderen krijgen, dit goede nieuws kan vooral worden geschreven op het conto van de allochtone gezinnen. In mijn eigen district Deurne werden vorig jaar 7 van de 10 pasgeborenen geboren in een gezin waar er geen Nederlands wordt gesproken. Het fenomeen van de kernstad breidt zich steeds meer uit tot buiten de ring en heel Antwerpen.

Dat is goed nieuws omdat we als gevolg van de vergrijzing nieuwe mensen nodig hebben die onze pensioenen

betalen. Toch is er reden voor ongerustheid. Als we nu niet ingrijpen in het onderwijs en niets doen aan het feit dat 1 op de 2 jongeren die thuis geen Nederlands spreken, afstudeert zonder diploma, dan zijn we bezig met een tijdbom te leggen onder de samenleving in het algemeen en onder Antwerpen in het bijzonder.

Er gebeuren momenteel heel wat inspanningen om allochtonen aan de slag te krijgen, en ik juich dat toe. Een van de redenen waarom heel wat allochtone jongeren langdurig werkloos zijn, is het feit dat ze te laaggeschoold zijn om in onze kenniseconomie mee te kunnen. Inspanningen leveren op de arbeidsmarkt is dweilen met de kraan open als we niet tegelijkertijd ingrijpen en de huidige generatie meer kansen geven en beter opleiden. In uw antwoord zult u waarschijnlijk zeggen dat er al heel wat middelen zijn vrijgemaakt, dat wat ik vertel niet nieuw is en dat de voorbije jaren inspanningen zijn gedaan.

Wat mij bekommert, is dat de cijfers niet verbeteren. De geboortecijfers wel, maar niet de afstudeer- en kanscijfers. Dat is de reden waarom ik vandaag aan de alarmbel trek. Is het geen tijd om de tijd van het experiment, de proeftuinen en de GOK-criteria te verlaten en te verbreden? Misschien had ik deze vraag aan de minister-president moeten stellen, want ik wijs zeker niet alleen met de vinger naar het onderwijs. Het onderwijs kan niet alles alleen oplossen. Vandaar dat we een tijd geleden zijn gekomen met een soort Marshallplan voor het onderwijs, een Vlaanderenbreed plan om ervoor te zorgen dat allochtone jongeren in het onderwijs meer kansen krijgen door allerlei ingrepen.

Ik verwijs opnieuw naar mijn eigen realiteit. Ik ben destijds opgegroeid in een arbeidersgezin en ik ben daar enorm fier op. Ik heb daar heel veel warme waarden meegekregen, maar ik was wel voorbestemd om, zoals mijn tante die het ver had geschopt tot regentes huishoudkunde, huishoudkundeles te volgen. Het is dankzij de directrice van het lager onderwijs dat dit niet is gebeurd. Zij heeft aan mijn ouders gezegd: "Mieke kan meer". Ondertussen werd in de KAV en de kerk op dezelfde nagel geklopt, namelijk dat kinderen van arbeiders nodig waren en dat ze een diploma moesten halen. Wij waren de toekomst, er waren hooggeschoolden nodig. Ik denk dat we dat opnieuw moeten doen, hoewel dit vandaag minder evident is: de problemen zijn een stuk complexer.

We hebben voorstellen gedaan, maar wie zijn wij? Toch wil ik er een aantal op de tafel leggen. Ik beweer niet dat we de waarheid in pacht hebben, maar dit kan misschien iets opleveren.

Het lijkt me eerst en vooral erg belangrijk dat we het lesmateriaal van kinderen eens gaan bekijken. Dan denk ik vooral aan kinderen in het kleuteronderwijs en de lagere school. Ik grijp terug naar mijn eigen voorbeeld. Vroeger wisten we dat de beestjes die op de binnenplaats zaten, vogels waren. In de verte konden we bomen zien staan. Maar of het nu ging over mezen of merels en eiken of kastanjabomen, dat wisten we niet. Bij allochtone kinderen is er een beetje sprake van iets gelijkaardigs. Ze weten wel wat een bloem en een vogel is, maar een merel en een mees, dat is al een stap verder. Dit geldt des te meer als er sprake is van een andere thuistaal. Ik heb lange tijd mijn Turkse buurjongen begeleid bij zijn huiswerk. Hij kon heel goed rekenen, hij had geen probleem met cijfers, maar als hij vraagstukken moest oplossen, begreep hij de opdracht niet. Er werden immers termen gebruikt die hij niet kende in zijn thuistaal. In ons huidige systeem betekent dit dat die jongere niet alleen niet slaagt voor Nederlands, maar ook voor rekenen, en misschien voor nog andere vakken.

Voor kinderen in een kleuterschool waar 8 op de 10 kinderen anderstalige nieuwkomers zijn, betekent de grootouderwerking iets totaal anders. Ze kennen hun grootouders niet fysiek. Die kunnen ook na die 14 dagen niet naar het grootouderfeest komen, want ze zijn niet in de buurt.

Als je aan een kind uit het derde studiejaar een tekst geeft met daarin de uitdrukking 'een ezel stoot zich geen tweemaal aan dezelfde steen', dan blijkt dat iets onoverkomelijks voor dat kind. We moeten dus durven bekijken of we in het lesmateriaal in de eerste graad van het lager onderwijs de taal niet meer moeten aanpassen aan de sociale klasse, zoals dat misschien vroeger ook nodig was. Als die basis eenmaal is gelegd, kan er aan verdere taalverfijning worden gedaan.

Een marshallplan is niet alleen de bevoegdheid van Onderwijs. Op dit ogenblik is de buitenschoolse kinderopvang onderhevig aan het mattheuseffect: vooral de immer hardwerkende Vlaming, vooral de tweeverdieners maken er gebruik van. Het zou goed zijn mocht er buitenschoolse kinderopvang kunnen zijn voor alle kinderen in alle scholen van een grootstad als Antwerpen, en dat niet alleen voor huiswerkbegeleiding. Een experiment in het Antwerpse heeft trouwens bewezen hoe belangrijk die opvang is. Allochtone kinderen, kinderen uit kansarme milieus spelen bijvoorbeeld veel minder gezelschapsspelletjes. Een gezelschapspelletje leert kinderen nochtans heel veel over strategie, maar ook over taalgebruik. In Borgerhout heeft men ouders gevraagd een contract te tekenen dat hun kinderen naar de buitenschoolse opvang zouden komen. Er is dus ook een engagement vanwege de ouders. Op 1 trimester behaalden die kinderen zo 10 à 20 percent meer op hun rapport. Heel belangrijk was dat ze zo een succeservaring opdeden: ze merkten dat ze ook wel iets konden, dat ze niet de slechtste van de klas waren.

Ook de grootte van de klassen moeten we absoluut blijven in het oog houden. In scholen met vooral kinderen die thuis geen Nederlands spreken, zou er sprake moeten zijn van kleinere klassen. Ik kan zo nog voorstellen doen. Zo zouden we aardrijkskunde en geschiedenis wat meer moeten richten op de wereld van die kinderen. Ik zal u de overige voorstellen overmaken, mocht dit u interesseren.

Ten slotte vind ik dat een brede campagne om allochtone ouders en verantwoordelijken van de allochtone gemeenschap erop te wijzen dat een diploma behalen absoluut noodzakelijk is, erg belangrijk is. Het is moeilijk om dit complexe probleem op een korte tijd aan te kaarten, maar de cijfers tonen aan dat we in de grootsteden, en dan vooral in Antwerpen, nu moeten investeren. Doen we dat nu niet, dan zullen we over twintig jaar veel meer geld moeten uitgeven voor mensen die kansloos op de arbeidsmarkt terechtkomen.

De voorzitter: Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: Mevrouw de voorzitter, ik deel de bekommernis die zonet werd geuit. Er gebeuren wel degelijk heel veel inspanningen in het onderwijs, maar het is ongelooflijk belangrijk dat die effecten hebben. We moeten de effecten goed evalueren. We moeten de oorzaken van het falen en van de ongekwalificeerde uitstroom analyseren. Daar zijn we ook volop mee bezig. We hebben heel wat literatuur ter zake. Onderwijs is inderdaad een ongelooflijk belangrijke hefboom voor persoonlijke ontwikkeling, voor de ontplooiing van kennis en vaardigheden. Niet iedereen heeft hetzelfde thuismilieu, dat een heel belangrijke rol speelt bij het sociale en culturele kapitaal dat mensen meekrijgen. Dan gaat het over de sociaaleconomische omstandigheden waarin mensen opgroeien. Onderwijs heeft daar een onwaarschijnlijk belangrijke rol te spelen. Iedereen beseft dat heel sterk en wil maximale inspanningen leveren.

U hebt terecht gezegd dat 71 percent van de leerlingen in Antwerpen beantwoordt aan één van de verschillende GOK-indicatoren. Daaruit echter afleiden dat 71 percent van de kinderen dan ook kansarm is, is nog iets helemaal anders. Dat is belangrijk. Thuistaal werd dan ook nog eens gehanteerd als een afzonderlijke GOK-indicator. Men heeft gewoon gezocht naar indicatoren om bijkomende financiële middelen te kunnen toekennen aan de scholen. Dat zijn indicatoren die samenhangen met de veronderstelling van een schoolachterstand, wat niet noodzakelijk betekent dat er ook een daadwerkelijke schoolachterstand is. Er is een verhoogd risico, maar daarom nog geen effectieve schoolse achterstand. Die nuance is belangrijk. Anekdotiek is niet echt belangrijk als argumentatie. Mijn zoon van 8 zit op een school met ongeveer 50 percent kinderen van allochtone origine, vanuit de hele wereld. Die wereld-

mix is goed. Het zijn niet enkel kinderen van Turkse of Marokkaanse origine, maar ook kinderen afkomstig van Tibet, Zuid-Amerika enzovoort. Heel wat van die kinderen scoren uitstekend op school en leren heel goed Nederlands. Het besef van ouders groeit dat ze gemotiveerd moeten worden. Ze hebben wat te winnen door zich maximaal in te zetten.

We komen nu tegemoet aan een nieuwe financiering. Leerlinggebonden en schoolgebonden kenmerken gaan ook over taalbarrière, inkomenspositie en diplomaniveau van de moeder. Voor de grootsteden waar de problemen het grootst zijn, zijn extra financiële middelen nodig. Wat me het meeste stoort, is dat wordt gedaan alsof de kloof dicht en enkel een zaak is van de overheid. Er worden altijd maatregelen gevraagd, maar helpen die de leerlingen? Als we het niveau laten zakken, creëren we misschien meer gelijke kansen op korte termijn, maar daar hebben die jongeren geen boodschap aan, niet de sterke, maar ook niet de zwakke jongeren met taalachterstand. Als ze willen doorstromen naar het hoger onderwijs, zullen ze de taalachtergrond hoognodig hebben.

Laten we opletten met de verantwoordelijkheid voor het dicht en van de kloof te veel op de overheid te leggen. Het beleid moet cruciale randvoorwaarden creëren, maar niet de indruk wekken dat ze het alleen aankan. Onderwijs is meer dan wat ook een wederkerig proces. De overheid en de scholen moeten het raam creëren, maar ouders en leerlingen moeten nagaan wat zij kunnen doen om daarmee om te gaan.

Nieuw wetenschappelijk onderzoek over onderwijs in de migratiesamenleving stelt steeds de vraag hoe er gebruik van wordt gemaakt. Het is een kwestie van kansen geven door goed te investeren, maar ook van kansen grijpen. Die boodschap moet permanent doorklinken, want dat is de beste weg naar succes.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mevrouw Vogels, het verschil tussen u en ons is dat u het hebt over taalverfijning en wij over een taalbadklas. Ik ga met u akkoord dat de motivatie en de aanmoediging van de ouders in het inburgeringsproces van doorslaggevend belang zijn. Daar zit het verschil en nergens anders. We botsen op de grenzen van het onderwijs en daar begint de inburgering. U stelt dat aparte financiering noodzakelijk is. Het gaat hier over een heel zware financiële inspanning om nadien proberen recht te trekken wat bij aanvang is misgelopen. Wanneer het Vlaams Belang dat voorstelt, krijgen we meestal de zwaarste beledigingen als antwoord. Niet een andere financiering, maar wel andere structuren zijn nodig.

De spreiding van onderwijscapaciteiten is in Vlaanderen heel groot, veel groter dan in andere landen. De onderwijsstructuur in Vlaanderen, zoals het woord eenheids-

type zelf duidelijk maakt, biedt geen heel gamma onderwijsvormen aan, maar één uitgebreid kerncurriculum, waar ASO, TSO, BSO en KSO variaties op vormen. De vraag is of deze ene structuur van onderwijs die diversiteit in de schoolbevolking kan opvangen. Het antwoord is kort en duidelijk: neen.

In Vlaanderen echter is het onderscheid tussen de leerlingen, de middelmatige en de zwakke leerlingen wereldwijd bij het grootste. Bovendien halen zwakke leerlingen allerminst evenveel profijt uit ons kwaliteitsonderwijs als sterke leerlingen. Ons kwaliteitsonderwijs is niet bij machte om op zich, of met eenvoudige trucjes, de kloof tussen zwak en sterk presterende leerlingen, te dicht en. Dat ons onderwijs die spreidstand niet aankan, heeft tot gevolg dat het goed is voor de middenmoot, maar dat het – om het eufemistisch uit te drukken – enorm veel moeite heeft om de zwakken op te tillen tot een niveau van de middelmatigen, en dat het bovendien faalt om het beste uit de sterke leerlingen te halen.

Tot aan de invoering van het VSO in 1970, kende het onderwijslandschap in Vlaanderen een ongeëvenaarde diversiteit in haar structuur. Sommigen gingen zonder al te veel theoretische bagage op hun veertiende naar de fabriek, anderen bleven zich tot hun negentiende meer mens maken en bereidden zich voor op hogere studies aan een of andere Franstalige Vlaamse instelling voor hoger onderwijs, en de meesten zaten ergens in het brede gamma tussen deze twee uitersten.

Het onderwijslandschap kende tenminste wel onderwijsvormen op alle niveaus. Misschien was het diverse onderwijslandschap van voor 1970 naar het gevoel van sommige beleidsmakers niet democratisch genoeg, het bood anders wel onderwijs aan op ieders niveau en dus zorgde het voor echte gelijke kansen omdat voor elk kind een school op maat bestond en mocht bestaan. Misschien ligt de sleutel tot succes in de toekomst tot het opbrengen van de moed om het curriculum en de structuur van het onderwijs terug te laten aansluiten bij de enorme diversiteit.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Dit probleem is hier al geregeld aan bod gekomen. Het onderstreept dat het een van de uitdagingen van ons onderwijsbeleid is. De vraag is hoe we kunnen zorgen voor een nieuwe democratiseringsgolf waardoor een hele groep van allochtone jongeren alle kansen krijgt in het onderwijs.

Ik treed mevrouw Vogels bij wanneer ze het heeft over het lesmateriaal, op voorwaarde dat daar geen nivellerend onder wordt verstaan. Het is belangrijk dat de pedagogische instrumenten worden afgestemd op de leerlingen die in de klas en school aanwezig zijn. Het lijkt me

evident dat wordt geprobeerd om het lesmateriaal beter af te stemmen op de eigen leefwereld. Ik weet echter niet wat mevrouw Vogels bedoelt als ze zegt dat de taal moet worden afgestemd op de sociale klasse. Ik kan daar inkomen als ze het heeft over het begippenarsenaal, maar we mogen onder geen enkel beding aanvaarden dat het niveau van de taalkennis dat we eisen en proberen te realiseren bij leerlingen, naar beneden wordt gehaald.

Mevrouw Vogels, u hebt het over de taalkennis op school en buitenschoolse kinderopvang als mogelijke bijkomende aanvulling. Hier zie ik toch een probleem. Wekt het creëren van extra buitenschoolse kinderopvang, niet de indruk dat de school en de samenleving, los van de ouders en het gezin, het probleem kan oplossen? Het is mijn mening dat schoolopbouwwerk nodig is. Scholen moeten begeleiden, maar wel in relatie met de directe leefomgeving van de kinderen en de ouders. Een van de grootste problemen is het onvoldoende besef van de verantwoordelijkheid van het gezin en de ouders, ook voor de schoolprestaties van hun kinderen. Te gemakkelijk wordt de verantwoordelijkheid bij de school gelegd. Als daar nu nog buitenschoolse opvang bijkomt, dan wordt de verantwoordelijkheid van het gezin nog verder ingekrompen. Dat houdt een mogelijk risico in. Ik begrijp wat mevrouw Vogels wil zeggen, maar dit moet minstens in een vorm van schoolopbouwwerk gebeuren waarbij de directe relatie met de ouders aanwezig is.

Mevrouw Berx, het is niet omdat ik stel dat dit een verantwoordelijkheid is van de ouders, dat het ook niet onze verantwoordelijkheid is. Als ouders zich daar niet bewust van zijn en dit onvoldoende inzien, dan is het wel de taak van de samenleving en de overheid om de bewustwording te stimuleren en vorm te geven. Die ouders moeten worden begeleid, maar dan wordt het wel een veel breder verhaal dan enkel het onderwijs.

Ik ben het niet eens met de tabula rasa die mevrouw Vogels in haar inleiding maakt. Ze zei dat alles moest worden weggegooid en had het ook over de GOK-criteria. Daar wil ik me van distantiëren. Gelukkig is die tabula rasa niet in de hele vraag doorgezet. Ik ben het er wel mee eens dat een Vlaanderenbrede aanpak onvoldoende is en dat daarnaast ook maatwerk moet worden gerealiseerd. Dat maatwerk is vooral nodig in grootstedelijke gebieden, maar dezelfde problematiek is op kleinere schaal ook aanwezig in bijvoorbeeld mijn gemeenten. Maatwerk is oké, maar het moet kunnen voor alle scholen die met dergelijke problematiek worden geconfronteerd.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw Vogels, u hebt het voornamelijk over allochtonen. In deze commissie is de stedelijke problematiek al dikwijls aan bod gekomen, en die beperkt zich niet alleen tot Antwerpen. Ook dat de problematiek zich meer voordoet bij allochtonen,

hebben we hier al dikwijls besproken. Als ik uw voorbeelden aanhoor, vind ik het toch wel gevaarlijk om zeer sterk en bijna uitsluitend de link te leggen naar stedelijke gebieden en allochtonen. Uw voorbeelden tonen net aan dat dit probleem zich niet enkel en alleen stelt bij allochtonen, maar ook heel sterk kan worden gelinkt aan persoonlijke kenmerken van leerlingen. Er zijn ook autochtonen die dezelfde problemen hebben. Vanuit mijn onderwijsverleden herinner ik me dat uit oefeningen zoals vraagstukken, spreekwoorden en begrijpend lezen heel sterk kan worden opgemaakt wat de competenties zijn van leerlingen en waar remediëring nodig is. Ik vind het toch wel zeer gevaarlijk om uitsluitend de link te leggen naar allochtonen. Het is belangrijk om elk kind tot zijn recht te laten komen en te erkennen dat de problemen zich ook bij autochtonen kunnen stellen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer Marginet, u hebt het over het terugkeren naar een curriculum uit het verleden. Ik hoop dan wel dat u niet wilt teruggaan tot aan de 16^e eeuw, meer bepaald tot het concilie van Trente waarin de colleges zijn opgericht. Als we die stap moeten terugzetten, dan moeten we ver in de geschiedenis terugkeren.

Ik kan me terugvinden in de vaststelling van mevrouw Vogels. Dit geldt echter niet alleen voor Antwerpen, maar ook voor Gent en concentreert zich vooral in bepaalde wijken. Ik geloof sterk in het feit dat dit een cultuurfenomeen is. Op het vlak van scholing en tewerkstelling moeten nog verdere stappen worden gezet, maar er moet vooral aan de cultuur worden gewerkt. Het besef dat kinderen nu eenmaal aan taalontwikkeling moeten doen en huiswerk moeten maken, moet er zijn.

Ik wil ook nog even in de geschiedenis terugkeren. Ik herinner me nog dat in grote gezinnen geen plaats was om iedereen een eigen studeerkamer te geven. Het was toen gebruikelijk om in de studie te blijven, maar ik wil daar niet naar terugkeren.

Ik verwijs graag naar een project in Leuven waar hogeschoolstudenten gedurende ongeveer vier uur per week naar die groepen gaan om aan taalontwikkeling te doen, om te helpen bij het huiswerk en bij het spelen. Dat bedoel ik met werken aan de cultuur. Het is mijn mening dat we eerder in die richting zaken moeten helpen ontwikkelen. Ik doe een oproep voor een soort peter- of meterschap van leerlingen uit het secundair of hoger onderwijs om zich actief te integreren en zinnig bezig te zijn.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, in deze discussie zijn heel waardevolle dingen ge-

zegt. Ik was net zoals u wel een beetje verrast over het pleidooi voor het teruggaan in de geschiedenis met betrekking tot het curriculum. Dat staat volgens mij een beetje buiten dit debat, maar dat is een kwestie van opvatting.

De grote lijnen van de analyse zijn ondertussen gekend. Vandaag nog publiceerde de Koning Boudewijnstichting een interessante studie. Ze analyseert de PISA-gegevens voor Vlaanderen en de Franse Gemeenschap met betrekking tot wat de OESO migranten noemt, hoewel die definitie voor ons een beetje gecompliceerd is. Wij hebben dat al eens gedaan voor Vlaanderen, maar hier en daar gebeurt het hier nog wat grondiger. Als ik het goed begrijp, werd er gewerkt met een multilevelmodel, waarbij een aantal factoren die de onderwijstkloof verklaren achtereenvolgens worden ingevoerd. Zo is er de opleiding van de ouders en de thuistaal. Er is de etniciteit, althans het feit afkomstig te zijn uit de migratie. Er is ook de onderwijsvorm: de keuze voor TSO of BSO. Alles wat hier werd gezegd, staat dus in die analyse uitgevoerd door twee professoren voor de Koning Boudewijnstichting.

We weten ondertussen waarover het gaat. De opleiding van de ouders is buitengewoon belangrijk. De taal is buitengewoon belangrijk. Ik moet voorzichtig zijn, want ik heb de resultaten gewoon nog maar gelezen, maar ze lijken mijn intuïtie te bevestigen dat de taal van de school niet kennen in Vlaanderen relatief gezien nog dramatischer is dan in de Franse Gemeenschap. De taal van de school domineert bij ons buiten de klas immers zeer weinig in vergelijking met het Frans. Bij de Franse Gemeenschap is die taal ook buiten de klas meer aanwezig. Dat is een duidelijk verschil. Dat is interessant, maar ook alarmerend. Dat is althans mijn lezing van die resultaten. Dus: taal, taal en nog eens taal.

De onderwijsvorm speelt ook een rol. Daar kunnen we ook beschouwingen aan wijden. Persoonlijk lijkt me dat een genuanceerde kwestie. Ook de afkomst speelt een rol. De allochtone afkomst is een factor, los van taal of opleiding. Mevrouw Helsen, ik weet niet of u de reactie van de heer Sannen hebt gehoord op uw stelling. Ik begrijp zijn reactie: in de analyse is er – althans statistisch gezien – blijkbaar wel een specifieke problematiek met betrekking tot allochtone leerlingen. Ik denk inderdaad dat die problematiek er is. Die is cultureel. Die heeft te maken met ouderbetrokkenheid, en met de kloof tussen thuis en school, die niet alleen een taalkwestie en een opleidingskwestie is. Dat blijkt ook duidelijk uit het boek van de heer Glorieux en anderen, dat ik daarnet op de banken zag liggen. Die analyse is inmiddels vrijwel gestabiliseerd. Onderzoek na onderzoek zien we ze terugkomen.

Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we gelijke kansen op uitstekend onderwijs moeten nastreven. We moeten daar een krachtig beleid voor voeren,

dat resultaatgericht is. Mevrouw Vogels, ik heb er dan ook een beetje moeite mee als u zou suggereren dat we nu moeten uitpakken met hét grote marshallplan. We hebben de weg vrijgemaakt voor een aantal mogelijkheden. Dat is niet alleen mijn verdienste, maar ook die van mijn voorganger. We beginnen daar nu mee te werken. Er zullen nog mogelijkheden moeten worden toegevoegd, maar nu moeten we voorbij de gemeenschappen en de slogans en moeten we in de dagelijkse praktijk gaan werken. Zoals onder meer mevrouw Berx zei, zullen we inspanningen moeten vragen van scholen, leerkrachten, leerlingen, ouders en andere actoren. Door in de richting van slechts één actor te wijzen, zullen we er niet komen.

Die inspanningen zijn ongetwijfeld wel wat groter in onze centrum- en grootsteden. Daar is er immers sprake van een grotere concentratie van de doelgroep in kwestie: kansarme en allochtone leerlingen met taalachterstand. Ik ben er ook van overtuigd, en ik denk dat iedereen hier dat is, dat we maatwerk moeten leveren, waarbij we, naast een Vlaanderenbreed beleid, ook een beleid ontwikkelen op maat van de steden die veel worden geconfronteerd met deze problemen.

We zijn bezig met een flankerend stedelijk onderwijsbeleid. Dat zal hier nog het voorwerp van discussie uitmaken. Vorig schooljaar zijn al negen projecten gestart in de vier steden met de grootste onderwijsproblemen. Antwerpen behoort daar helaas toe, naast Genk, Gent en Mechelen. Ongeveer de helft van het budget is toen zelfs gegaan naar projecten in Antwerpen. Ik zeg daar zo dadelijk iets meer over. Dat zal zo niet blijven. Antwerpen liep een beetje voorop.

Dit schooljaar worden in de 13 centrumsteden en Brussel projecten ondersteund. Antwerpen heeft een vrij nauwkeurig beeld van de onderwijssituatie op zijn grondgebied. Dat komt omdat er een stedelijke dienst is die alle relevante onderwijsgegevens verzamelt. Die verschillen soms een beetje van de gegevens die het departement Onderwijs in zijn etalage zet. De dienst Sociale Planning bekijkt alle Antwerpse leerlingen tegenover de gelijkheidsindicatoren. De manier waarop wordt geteld, en dat is wat werd aangehaald, is wel de meest brede. Er wordt gesproken van indicatorleerlingen: leerlingen die scoren bij één van de vijf indicatoren. Daarbij wordt de taal apart bekeken. Die factor leidt apart tot het bestempelen als indicatorleerling. In 2005 bedroeg dat aandeel in de binnenstad inderdaad 73 procent, tegenover 70,1 procent in 2002. Voor de hele stad Antwerpen gaat het vandaag over 56,8 procent, tegenover 50,8 procent in 2002. Dat is dus een zeer grote en groeiende groep. Dat komt niet helemaal overeen met de statistieken die wij in de etalage zetten. Wij hebben het over GOK-leerlingen: leerlingen die beantwoorden aan de 4 sociaaleconomische indicatoren en eventueel ook bijkomend scoren wat de indicator

betreft ‘Nederlands niet als thuistaal’. Daarom is dat cijfer beperkter. Voor de binnenstad bedroeg het aandeel in 2005 58,6 percent, tegenover het net geciteerde cijfer van 73 percent. Voor de hele stad gaat het over 46,9 percent, tegenover de 56,8 percent van daarnet. Het gaat echter ook over een groeiende groep.

Kijken we alleen naar de factor niet Nederlands als thuistaal, dan krijgen we enorme cijfers. In de binnenstad ging het over 65 percent in 2005. In de hele stad ging het over 44 percent. Ik heb dat in een tabel gegoten. Ik kan u die bezorgen.

De dienst Sociale Planning heeft voor elke school in Antwerpen een fiche die de positie van de school ten opzichte van andere scholen en van haar omgeving zichtbaar maakt. Dit heeft alvast in Antwerpen de steriele discussie over de oorzaken en gevolgen van die situatie gedeblokkeerd, en iedereen van zijn of haar verantwoordelijkheid bewust gemaakt. Antwerpen is dan ook een van de weinige steden die, op basis van een gedetailleerde en fijnmazige geografische analyse, effectief weet welke problemen er rijzen, en waar en hoe die problemen rijzen. Elke school kan zichzelf op basis daarvan meten. Er is buitengewoon goed werk geleverd. Dat werk heeft echter geen geruststellende cijfers opgeleverd.

Mevrouw Vogels, u moet zich dit niet al te erg aantrekken, maar ik heb kritiek op uw uiteenzetting. Ik wil niet vitten, maar u hebt een verkeerde band gelegd tussen de GOK-indicatoren en het onderzoek van de heer Glorieux. De respondenten in het onderzoek van de VUB waren op het ogenblik van de enquête jongvolwassenen, geboren in 1976, 1978 en 1980, die retrospectief over hun schoolloopbaan en aansluiting op de arbeidsmarkt werden bevraagd. Dat leverde heel slechte cijfers op.

De GOK-telling gaat over kinderen die nu 6 tot 11 jaar zijn en vandaag schoollopen in Vlaamse scholen. We hopen bij hen, onder meer dankzij het GOK-beleid en ander beleid, betere resultaten te krijgen. Dat staat niet vast. Ze zijn echter niet gedoemd om te belanden waar de jongeren uit het onderzoek van de heer Glorieux beland zijn. Ik hoop hier in de loop van de komende jaren betere resultaten te kunnen boeken. U moet dus wat opletten met het extrapoleren van de cijfers van de heer Glorieux. Dat betekent niet dat de uitdaging niet enorm is.

Antwerpen is natuurlijk het voorwerp van heel wat van de Vlaamse maatregelen, zodat we bijna kunnen spreken over een Antwerps beleid, hoewel het gaat over Vlaanderenbrede maatregelen. Er zijn natuurlijk de GOK-maatregelen: alle scholen die een concentratiegraad hebben van minstens 10 percent GOK-leerlingen krijgen bijkomende ondersteuning in de vorm van aanvullende lestijden of urenleraar. Het geld is natuurlijk maar een middel, een randvoorwaarde. De essentiële vraag is wat

de school daarmee doet. Dat blijkt uit veel wetenschappelijk onderzoek van de Antwerpse professor Van Petegem en consorten. De aanpak van de school, de sfeer, het beleid, de cultuur, de dagelijkse werking en de leiding zijn essentieel, veel meer dan het geld ter beschikking stellen.

In Antwerpen hebben we een flankerend onderwijsbeleid op maat met netoverschrijdende projecten. Enkele projecten focussen op time-out. Andere projecten schenken aandacht aan de onderwijstaal, slaan de brug naar ouders of gaan op zoek naar middelen om alle kinderen te laten deelnemen aan activiteiten buiten de schoolmuren. Wat alle projecten gemeen hebben, is de aandacht voor kansarme jongeren, meestal met de focus op het verbeteren van hun kennis van het Nederlands.

Voor de stad Antwerpen werd tijdens het schooljaar 2005-2006 en 2006-2007 telkens een bedrag van ongeveer 400.000 euro gesubsidieerd. Er was een platform alternerend leren, een proefconsortium volwassenenonderwijs, een netwerk anders kiezen, een opvangstructuur voor tijdelijk ‘niet-schoolbare’ jongeren en een lokaal stimuleringsfonds voor brede schoolprojecten. Daar doet men goed werk.

We kunnen niet alle kommer en kwel op de schouders van de scholen leggen. De samenleving moet ter hulp snellen. De vraag is of we dat kunnen helpen organiseren, vertrekkend vanuit de school. Daarom promoten we de Brede School. Begin september 2006 startten 15 Vlaamse projecten Brede School voor een periode van 3 jaar, waarvan ook nog 4 projecten met een Antwerpse partner, een school of organisatie. Deze 4 projecten zullen voor de volledige duur van het project samen 173.000 euro ontvangen. Brede School kan niet los worden gezien van een gelijkemansbeleid. Een Brede School valoriseert diversiteit, slaat bruggen met kansarme omgevingen, biedt ontwikkelingskansen en heeft aandacht voor leerbedreigde groepen.

Mevrouw Vogels, u hebt een mooie anekdote verteld over uw buurjongen. Het is juist dat niet per se de intelligentie, maar de communicatie verhindert dat leerlingen vooruitgaan. Taal, taal, taal! Dat is belangrijk. We moeten ook opletten dat we de gehanteerde taal niet alleen maar willen simplificeren. Als we een school vragen om een taalbeleid te voeren, is een belangrijk aspect: maak het niet te moeilijk. Scoren anderstalige leerlingen niet slecht op de peilingstoets biologie omdat we een jargon gebruiken dat niet echt nodig is? Laten we geen onnodig moeilijke woorden gebruiken.

Een taalbeleid betekent dat elke leerkracht eisen stelt aan de taal van de leerlingen. We proberen daarin naar boven te werken. Daarom is taalbeleid complex. De grote vernieuwing die we doorvoeren, is dat elke

school een taalbeleid voert, dat wordt gedragen door alle leerkrachten en niet enkel de taalleerkrachten. We hebben daarvoor ook een betere voorbereiding nodig in de lerarenopleiding. Ook daar moeten we de lat hoger leggen. Dat is de opdracht.

Ik wil het niet meer te veel hebben over leermiddelen omdat dat maar heel onrechtstreeks de competentie is van de minister van Onderwijs. We houden ons niet bezig met de productie van handboeken en leermiddelen. We mogen in de algemene benadering aandacht vragen voor het inpassen van leermiddelen in het taalbeleid.

We willen ook een kleuterparticipatieplan uitrollen met vanaf september kleinere klasjes voor de kleinste kleuters. Niet alle klassen op elk onderwijsniveau moeten per se kleiner om het goed te doen. Dat geldt wel voor kleine kleutertjes. Het kleuteronderwijs heeft nogal wat problemen met grote klassen, zeker voor de kleinsten. Ook daar hebben we aandacht voor taal en moeten we de competenties verhogen van de kleuteronderwijzers en -onderwijzeressen om om te gaan met anderstaligheid. Ondersteuning is essentieel.

Op de achtergrond van dit alles werken we ook aan de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs. We zullen het daarbij over geld hebben en over de juiste verdeling ervan in functie van de kenmerken van leerlingen en scholen, de opleiding van de moeder, de taalbarrière, het inkomen van de ouders via het ontvangen van een studietoelage en de woonbuurt. Op dat vlak ben ik geïnspireerd door Antwerpen. Zelfs daar is het heel verschillend waar je rekruteert.

Mevrouw Vogels, ik kan u een hele lijst geven met concrete projecten van wat we doen in Antwerpen. We zijn nu voorbij de analyse. Vandaag heb ik met de publicatie van de Koning Boudewijnstichting een sterke bevestiging van de algemene analyse. We moeten aan de slag zonder dogma's, en inspanningen vragen van alle kanten. In elk thema dat aan de orde komt, taalbeleid, financiering of de Brede School, moeten we aandacht hebben voor deze uitdaging.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Mijnheer de minister, dit was een goede discussie. Ik ben blij dat u zegt dat we de analyse voorbij zijn en dat we naar maatwerk moeten gaan. Het probleem is van dien aard dat we maatwerk moeten durven voorstellen. Met cijfers moeten we oppassen, maar ze gaan allemaal in dezelfde richting. We kunnen nagaan of we vooruitgaan door de leerachterstand van allochtone leerlingen aan het einde van de lagere school te bepalen, door uit te zoeken hoeveel er doorstromen naar het ASO, BSO en TSO, en of er een nivellering is tussen allochtone en autochtone leerlingen.

Ik hoop dat de cijfers die daarover zullen verschijnen, in de goede richting gaan.

Ik heb het een marshallplan genoemd omdat ik geloof dat Onderwijs dit niet alleen kan oplossen. Brede School is een belangrijk concept, maar het moet allemaal starten vanuit Onderwijs. Onderwijs moet de anderen overtuigen om mee te doen met de Brede School. Het leeft te weinig in de samenleving. Het zou een horizontaal beleid moeten zijn van de hele Vlaamse Regering. Welzijn en Cultuur zouden dat concept mee moeten dragen en er netwerken en linken mee leggen.

Ik geloof in de buitenschoolse kinderopvang. Die neemt nu een aantal taken en verantwoordelijkheden over van mensen die voltijds werken. Als de kinderen thuiskomen, hebben ze hun huiswerk gemaakt. We moeten dat niet te allen tijde uitbouwen voor alle kinderen, maar het kan een belangrijke hefboom zijn om allochtone kinderen de opstap van democratisering te geven. De buitenschoolse kinderopvang moet niet alleen vanuit Onderwijs worden gefinancierd. Daar hebben we Welzijn voor nodig en de andere partners. Daarom heb ik het een marshallplan genoemd.

De druk op Onderwijs is enorm groot. Een taalbeleid voeren vanuit een school is goed. We kunnen uitgeverijen niet opleggen welk lesmateriaal ze moeten maken, maar we zouden aan een universiteit kunnen vragen om het lesmateriaal door te lichten op het taalgebruik en suggesties doen voor ander materiaal.

Het is absoluut niet de bedoeling om naar een niveauverlaging te gaan. Ik denk dat we eindtermen moeten aftoetsen aan het einde van een graad en niet na elk jaar. Iemand kan voor wiskunde in het derde leerjaar zitten, maar voor taal nog maar in het eerste leerjaar. Dit zou al kunnen, maar het gebeurt niet. Heel wat allochtonen die na het lager onderwijs al een achterstand hebben, zijn dan al gedemotiveerd.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Ik had het over de enorme diversiteit in het schoollandschap. Ik veronderstel dat niemand van de collega's daar iets tegen kan hebben. Mevrouw de voorzitter, 1970 ligt in de vorige en niet in de 16^e eeuw.

De voorzitter: Dank u voor deze historische verduidelijking.

Mevrouw Berx heeft het woord.

Mevrouw Cathy Berx: De heer Marginet heeft al gezegd dat de kloof gigantisch is. Ik wil beklemtonen dat uit het OESO-rapport bleek dat die kloof weliswaar zeer groot is in Vlaanderen, maar dat de zwakst preste-

rende leerlingen verhoudingsgewijs beter scoren dan zwakkeren elders. En dat vind ik niet onbelangrijk. Bij die zwakkere leerlingen werden ook de BuSO-leerlingen meegerekend. Ik wil de problematiek absoluut niet minimaliseren maar ik wil ook beklemtonen dat de scholen al grote inspanningen doen. Maar er kunnen nog grotere inspanningen gedaan worden en de resultaten moeten permanent worden bewaakt en versterkt.

Iedereen moet inspanningen doen, dat is daarstraks al beklemtoond. Wanneer het gaat over taal en thuistaal, zien we toch nog altijd dat de allochtonen sterk gericht blijven op hun land van herkomst. Kijk naar het aantal schotelantennes in Antwerpen. Ook die elementen zijn belangrijk, dat blijkt ook uit de verschillende rapporten die ik bij heb. Een kind dat altijd naar Ketnet kijkt, wordt thuis meer ondersteund in zijn taalgebruik dan wanneer het alleen de taal hoort van zijn land van herkomst. De mate waarin allochtonen gericht zijn op hun land van herkomst – dat bleek ook uit de studie van de heer Glorieux – heeft een negatieve impact op de schoolresultaten. Laten we alle elementen die op tafel liggen, ook onder ogen zien en beklemtonen. Bijvoorbeeld, het niet hebben van een werkende vader, is een vicieuze cirkel die we moeten doorbreken. Als we vaststellen dat 59 percent van die vaders niet werkt, is dat geen goed voorbeeld voor de jongeren en geen motivatie om te studeren. Die vicieuze cirkel van laaggeschoold zijn, geen goede job vinden, werkloos zijn, die moeten we doorbreken.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mevrouw Vogels komt terug op haar buitenschoolse kinderopvang. Het besef bij de ouders dat ze mee drager moeten zijn van het onderwijsproces van hun kinderen, moeten we versterken. Nu is dat te zwak. Het is fout te denken dat de buitenschoolse kinderopvang daar los van staat.

Het voorstel van de voorzitter is anders. Het speelt in op het milieu en de verantwoordelijkheid van de studenten van het hoger onderwijs. De KAV, de KVLV en de KWB maakten ouders bewust. Vroeger kwam de pastoor op bezoek en zei dat je je zoon naar het college moest sturen. We mogen de ouders niet het alibi geven dat de samenleving verantwoordelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Daar ben ik het mee eens. Voor de buitenschoolse kinderopvang heb ik verwezen naar een experiment in Borgerhout. Met ouders van kinderen die niet mee kunnen in de lagere school wordt contact genomen. Ze moeten dan een contract tekenen met de buitenschoolse kinderopvang dat ze hun kinderen elke middag na de school brengen. Een keer per maand

komen de ouders luisteren naar de uitleg over het belang van het onderwijs. Dat zijn twee sporen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: We kunnen ook verwijzen naar ons bezoek aan de vensterscholen in Groningen. Daar werd de betrokkenheid van de ouders ook onderstreept. Mijnheer de minister, ik vraag u om het mooie aanbod voor Antwerpen niet te beperken tot Antwerpen. Gent heeft er ook nood aan.

Minister Frank Vandenbroucke: Antwerpen heeft veel geld ontvangen omdat het vooraan stond. De rest zal dat nu inhalen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goeij tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de resultaten van een recent onderzoek naar internetgebruik bij Europese jongeren

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goeij: Mijnheer de minister, het uitgangspunt van mijn vraag is dat het gebruik van internet door kinderen en jongeren zo goed als veralgemeend is, of dat we daar minstens naar streven. Internet is voor hen geen virtuele wereld meer, maar maakt deel uit van hun echte leven. Jongeren zijn natives op internet. Wij, die van voor het ontstaan van computer en internet zijn, zijn veeleer de analfabeten.

Internet zelf is in volle evolutie, zoals ook de gsm, dat een multimediat toestel aan het worden is. Jongeren zijn daar beter dan wie ook mee vertrouwd. Afgezien van de kostprijs voor jongeren, biedt de gsm veel nieuwe kanalen om informatie te verzamelen, om vrienden te maken en om boodschappen en emoties uit te wisselen. Hoe vertrouwder jongeren daarmee zijn, hoe meer het intrinsiek deel uitmaakt van hun leven en hoe dichterbij ook de risico's komen. Dat wil zeggen dat er met de nieuwe technologieën ook nieuwe mogelijkheden tot misbruik opduiken. Gelukkig groeit bij de industrie die deze spullen verkoopt om winst te maken, steeds meer het bewustzijn dat internet slechts zal overleven als er aan veiligheid wordt gedacht, zeker voor kinderen en jongeren.

Ik keer terug naar een recent onderzoek naar internetgebruik bij Europese jongeren. Uit de studie van Insafe, een koepelorganisatie van alle veiliger internetplatformen in Europa, blijkt dat bijna de helft van de Europese jongeren die op internet surft, al eens inging op een

chatverzoek van een onbekende. Dat houdt niet altijd een afspraak in, maar bijvoorbeeld het verstrekken van persoonlijke informatie zoals telefoonnummer, adres, bankgegevens, foto's en dergelijke.

Vorig jaar was er een onderzoek aan de Universiteit Gent die vooral wees op de nood aan sensibilisering rond veilig internetten door jongeren. Ze gebruiken internet veel, maar het wordt ook vaak misbruikt door volwassenen. Volgens the Federal Crime Unit is preventie, en dan vooral op school, bijzonder belangrijk. Er is nood om op te treden tegen onveilig internetten. Nog geen maand geleden is er een meldpunt opgericht en er zouden al meer dan 18.000 meldingen zijn. Dat duidt erop dat het geen klein probleem is.

Uiteraard is de inbreng en de controle door ouders essentieel, maar niet alle ouders zijn in de mogelijkheid om hun kinderen bij te sturen. Ikzelf bijvoorbeeld ben een analfabeet op dat vlak. Sinds 1999 is er de ngo Action Innocence die ten strijde trekt om de waardigheid en integriteit van kinderen op internet te beschermen. Ze dragen een hoog doel in hun vaandel, vooral door bewustmakingsprogramma's. Aan de hand van dat preventieprogramma 'Veilig surfen op internet' dat gratis wordt aangeboden aan lagere of secundaire scholen voor leerlingen van 8 tot 14 jaar, probeert deze ngo adolescenten en ouders te sensibiliseren en voor te lichten.

Een ander minder aantrekkelijk aspect van internet is het zogeheten cyberpesten, een fenomeen dat volgens verschillende onderzoeken nog wordt versterkt en vergroot door de anonimiteit van het net. Het viWTA heeft dienaangaande een onderzoek laten uitvoeren in Vlaanderen en daarin worden aanbevelingen gedaan aan scholen en ouders.

Mijnheer de minister, het is niet de eerste keer dat dit thema in het parlement wordt besproken. Ik heb dan ook een aantal vragen om de zaken op te volgen. Welke initiatieven zijn er al genomen om specifiek via onderwijs jongeren te wapenen tegen de risico's van onveilig internet?

Werkt Onderwijs samen met andere organisaties, zoals het OIVO en Child Focus, die samen het Safer Internet Platform vormen, of met de ngo Action Innocence? Op welke wijze wordt er overlegd of samengewerkt? Mijnheer de minister, natuurlijk bent u niet de enige die ter zake actiemogelijkheden heeft. Is er hierover overleg met andere Vlaamse ministers? Wat zijn de resultaten daarvan?

Naar aanleiding van een vroegere vraag hebt u geantwoord dat er acties zouden komen tegen het zogeheten cyberpesten. Zijn die ondertussen opgestart? Wat zijn daar de voorlopige resultaten van? U stelde dat er een lijst met ICT-basisvaardigheden zou worden opgesteld.

Is die inmiddels klaar? Hoe wordt dat vertaald in het onderwijs?

De vraag blijft hoe we ervoor kunnen zorgen dat kinderen vertrouwen hebben in dat virtuele universum van internet en de media. Dat is immers belangrijk. Hoe kunnen we de geloofwaardigheid van internet als instrument om te communiceren en informatie te verspreiden en uit te wisselen herstellen of opbouwen?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Geachte leden, gisteren werden de nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen inzake ICT voor het basis- en secundair onderwijs goedgekeurd in de plenaire vergadering. Daar de meerderheid toch zo overtuigd is van de kwaliteit van die nieuwe eindtermen, mogen we ervan uitgaan dat het op schoolniveau wel in orde zal komen met die problematiek. Klopt dat?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik heb in een antwoord op een gelijkaardige vraag vorig jaar inderdaad een grootschalige sensibiliseringscampagne met betrekking tot veilig ICT-gebruik aangekondigd. Deze campagne is momenteel in volle voorbereiding en zal worden gelanceerd bij de aanvang van het volgende schooljaar. Er zijn daarvoor al aanbestedingen gebeurd.

De campagne beoogt enerzijds het verstrekken van geactualiseerde basisinformatie en anderzijds het aanreiken van enkele concrete oplossingen, in de vorm van software, educatief materiaal enzovoort. Een belangrijk onderdeel van de campagne is de verspreiding van een publicatie met bijhorende cd-rom. In die publicatie zullen leerkrachten en ICT-coördinatoren richtlijnen, basisinformatie, tips en verwijzingen vinden naar concrete hulpmiddelen om problemen inzake veilig ICT-gebruik aan te pakken.

Daarbij onderscheiden we vijf grote thema's: de problematiek van auteursrechten en het illegaal kopiëren, en de vraag wat er op een schoolwebsite mag worden gepubliceerd; gezond ICT-gebruik, met de ergonomische risico's bij langdurig ICT-gebruik en dergelijke problemen; veilige communicatie op het internet, waarbij onder meer de paswoordbeveiliging, privacyaspecten, veilig chatten, het vermijden van spam, netiquette en cyberpesten aan bod komen; veilig surfen op het internet door kinderen, met de filtermogelijkheden, kinderen weerbaar maken tegen bepaalde inhoud van websites enzovoort; technische aspecten inzake veilig ICT-gebruik, zoals het installeren van een firewall. Op de bijgevoegde cd-rom zullen scholen een set aan in-

formatieve, educatieve en technische werktuigen vinden die hen kunnen helpen om op een veilige manier met ICT om te gaan. Er is een aparte overeenkomst gesloten met Spark Multimedia voor de ontwikkeling van vijf educatieve lespakketten over auteursrechten, cyberpesten, digitale identiteiten en e-privacy. Ook deze pakketten zullen op de cd-rom terug te vinden zijn.

Bij deze campagne worden tal van externe partners betrokken, zoals de nascholingsorganisatie REN-Vlaanderen, het expertisecentrum Sensoa, Child Focus en het OIVO, de koepelvereniging van gebruikersorganisaties. Er zijn ook afspraken met de Nederlandse stichtingen Mijn kind online en Kennisnet Ict op school, voor het gebruik van materiaal.

Een samenwerking met andere Vlaamse ministers is er vooralsnog niet. Er wordt ook niet samengewerkt met Action Innocence. Ik verwijs daarvoor opnieuw naar de vraag om uitleg over hetzelfde onderwerp die hier een jaar geleden werd gesteld. Toen stelde ik dat Action Innocence in haar visie eerder vanuit de gevaren van internet vertrekt, terwijl wij veeleer de pedagogisch-didactische mogelijkheden willen blijven benadrukken. Dit verschil in visie maakt een structurele samenwerking met deze organisatie niet mogelijk.

Zoals u reeds aangaf, ben ik ook van plan de kwestie van het veilig ICT-gebruik structureel in de eindtermen te implementeren. Momenteel zijn er tien vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen over ICT gedefinieerd voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Ze werden gisteren bekrachtigd in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Op 1 september 2007 worden ze in alle scholen ingevoerd.

Mevrouw Martens, om u een plezier te doen, zal ik een van deze eindtermen nog eens herhalen. “De leerlingen gebruiken ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier. Het gaat hier om een breed scala van competenties en attitudes, zoals nauwkeurig en verzorgd werken; zorg dragen voor de apparatuur en de software; alertheid voor schadelijke of discriminerende inhoud van websites en eventueel signaleren daarvan aan een leerkracht, begeleider of ouders; weet hebben van het bestaan van virussen, spam, pop-ups; het herkennen van ongewone en onbetrouwbare berichten; omzichtig omspringen met persoonlijke of vertrouwelijke informatie; misbruik van ICT afwijzen, bijvoorbeeld anderen lastig vallen, pesten, onethische berichten doorsturen; op een ergonomische manier met de computer werken; ICT enkel gebruiken waar zinvol, bijvoorbeeld de duur van het ICT-gebruik realistisch schatten en bewaken; respect vertonen voor de intellectuele eigendom van anderen bij het gebruik van informatie en software; rekening houden met financiële en ecologische aspecten van ICT-gebruik.” Daar het over een vakoverschrijdende eind-

term gaat, hebben scholen ter zake een inspanningsverplichting. Ik ben van mening dat de school een belangrijke rol te spelen heeft als het erom gaat leerlingen, cursisten en studenten dergelijke basisvaardigheden bij te brengen. Ik wil scholen onder meer via eindtermen, nascholing en de vernoemde sensibiliseringscampagnes ondersteunen om hen dit te helpen realiseren. We moeten echter ook realistisch zijn. Een aantal van de problemen met betrekking tot veilig ICT-gebruik, waaronder cyberpesten, manifesteren zich vaak ook buiten de schoolcontext of krijgen buiten de school een verlengstuk. Het spreekt voor zich dat bijvoorbeeld ouders hier ook een belangrijke rol spelen.

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
